

מסורת הש"ס

ביצה לא תאכל זו ציוס. בגמרא מפרש טעמא: שאור כזית. משום דהני תלת מילי הוו מקולי צית שמאי ומחומרי צית הלל גבי יו"ט תנא להו גבי הדדי. ובגמרא: מפרש טעמיהו: כדכוסבס. תמרה: יחפור בדקר. פיל"ל בלע"ז: ומודים שאם שחט כו'.

כדמפרש טעמא בגמ' קשיש לו דקר נעון מצעוד יוס: שאפר כירה מוכן הוא. בגמרא: צני מאי קאמר: גב' העומדת לאכילה. שאינה מוקפת: אוכלת דאפרת. אוכל שנפרד. וחצירו: צמנחות חצורי אוכלין כמאן דמפרטי דמו וכן בשחיטת חולין (דף עג.). לים להו מוקפה. דלמאן כר' שמעון סבירא להו לאמר צפרק [כירה] (שבת דף מד.) מותר השמן שצנר ושצקערה אסור (דברי רבי יהודה) ור"ש ממיר: קא סלקא דעתי. להכי פרכין מאי טעמייהו דצית שמאי דקא סלקא דעתין דאפי' לר' שמעון דשרי במוקפה צנול אסור דאילו במוקפה סבירא ליה לא מקצי איניש מדעמיה מידי דחוי ליה אכל נולד לא הוה ידע דנהוי דעמיה עלויה: ומי אמר רב נחמן הכי. דצית הלל כר' יהודה: מגביהין. בשבת מעל השלחן ענמות שאין ראוין לאכילה וקליפי אגוזים ולא השלחן עצמות. קצין שאין ראוין לנכס, וקליפין. של אגוזים, דצית להו לנ"ש מוקפה. ורבי הילל אומרים מסלק את שיש תורת כל עליה. אכל לא יטלטל הקליפין צידים, כרבי יהודה (שבת קמג.). אנו אין לנו. אין אנו סומכין על שמעוןי כמות שהיא שטתה וצ"ש כר' יהודה: ואלא אמרינן טרחה דלאו לורך הוא: ואם הנכילה לפני הכלבים. ואע"פ שנתגלה בשבת דצין השמשות לא היתה עומדת לאכילה כלבים אפילו מגביהין מעל השלחן דמייירי בשבת מוקים לצית הלל דמימרו כר' שמעון כי היכי דלא תקשי הלכתא אהלכתא דקיימא לן הלכה כסתם משנה (ו) וקיימא [לן] הלכה כצית הלל: אכל גבי יוס טוב. דאשכחן דסתם רבי כרבי יהודה:

גליון הש"ס
תב"ת ובר"א לא ישיבוה
עין כר' פרק י"ט דשבת
דף נח:

לעזי רש"י
פיל"א. ינה.

מוסף רש"י

שאור בכזית. לענין כל יראה וכל מלאך ירוחא ע"ס. מבגדיהן. צידים מעל השלחן. עצמות. קצין שאין ראוין לנכס, וקליפין. של אגוזים, דצית להו לנ"ש מוקפה. ורבי הילל אומרים מסלק את שיש תורת כל עליה. אכל לא יטלטל הקליפין צידים, כרבי יהודה (שבת קמג.). אנו אין לנו. אין אנו סומכין על שמעוןי כמות שהיא שטתה וצ"ש כר' יהודה: ואלא אמרינן טרחה דלאו לורך הוא: ואם הנכילה לפני הכלבים. ואע"פ שנתגלה בשבת דצין השמשות לא היתה עומדת לאכילה כלבים אפילו מגביהין מעל השלחן דמייירי בשבת מוקים לצית הלל דמימרו כר' שמעון כי היכי דלא תקשי הלכתא אהלכתא דקיימא לן הלכה כסתם משנה (ו) וקיימא [לן] הלכה כצית הלל: אכל גבי יוס טוב. דאשכחן דסתם רבי כרבי יהודה:

מוסף תוספות

א. דהוי לישא דתלמודא. מ"ס. ב. ואם כן. מ"ס. ג. דהוי חתוך פרוסה מכבר אחת. ש"ס. ד. [ד]וראי דעתו שיאכל כל מה שיצא ברוכה. מ"ס. ה. גבי יוני שובך. מ"ס. ו. שפסריהן בינתיים כיון שמתקלקלן כל כך אין דעתו לקחתם עד שיתקנו היטב. מ"ס. שבת מה. ד"ה אלא בגמרות. ד. דמקראת כלי והשואה שבר כלי. מ"ס. ח. דמקראת מיכסר והשואה מיגלו. ש"ס. ט. ואוקימנא לה בגמרא כר"ש. אלאמא הא הכי לכו"ע אסור ואפי' לר"ש. דלית ליה תורת כלי. וכדאי שבת קמג. ד"ה אלא דמקנ. י.

ביצה פרק ראשון ביצה

ב.

עין משפט
נר מצוה

א א מ"י פ"א מהלכות י"ט הלכה יט סמג לאוין עה טו"ע א"ח ס"י מקנן סעף א:
ב ב מ"י פ"א מהלכות חמץ ומלה הלכה ב טו"ע א"ח ס"י סמג סעף א:
ג ג מ"י פ"א מהלכות י"ט הלכה יט סמג לאוין עה טו"ע א"ח ס"י סמג סעף א:
ד ד מ"י פ"א מהלכות שבת הלכה טו סמג לאוין עה טו"ע א"ח ס"י סמג סעף א:
ה ה מ"י פ"א מהלכות שבת הלכה יט סמג טו"ע א"ח ס"י סמג סעף א:
ו ו מ"י פ"א מהלכות שבת הלכה יט סמג טו"ע א"ח ס"י סמג סעף א:
ז ז מ"י פ"א מהלכות שבת הלכה יט סמג טו"ע א"ח ס"י סמג סעף א:
ח ח מ"י פ"א מהלכות שבת הלכה יט סמג טו"ע א"ח ס"י סמג סעף א:
ט ט מ"י פ"א מהלכות שבת הלכה יט סמג טו"ע א"ח ס"י סמג סעף א:
י י מ"י פ"א מהלכות שבת הלכה יט סמג טו"ע א"ח ס"י סמג סעף א:

רבינו חננאל

א. תחילת מסכת ביצה בעזרת גדולי העיירה. ביצה שנולה ביום טוב, בית שמאי אומרים תאכל, ובית הלל אומרים לא תאכל. אובלח דאפירת [ורוא]. פירוש בגין אוכל שנפרד אבר מאבר. מוקצה. [פיר'] כל דבר שאינו מוכן לקרא מוקצה. נולד. פירוש כל דבר שלא היה מאתמול [ו]נעשה חיות נקרא נולד. אוקמה רב נחמן למינא בתרנגולת העומדת בצידים. וצ"ש כר' שמעון דלית ליה מוקצה, ובי"ה כר' יהודה דאית ליה מוקצה. ואקשינן ומי אמר רב נחמן ב"ש כר' שמעון ובי"ה כר' יהודה, והא איפסא שמעינן ליה דתנן בפרק גטיל אדם שאינו מוכן לקרא מוקצה. ומגביהין מעל השלחן עצמות וקליפין ובש"א מסלק את הטבלא כר' [נ"א]. ומנערה. ואמר רב נחמן אנו אין לנו אלא בית שמאי כר' יהודה ופרקינן בתר סתמא אולין. בשבת דסתם לן דלית כר' שמעון דלית ליה מוקצה, וקיל' כוונתה דהילכתא כסתמא [נ"א]. דהאי סתמא. אוקימנא לבי"ה כוונתה, משום דקיי"ל הילכתא כסתם [משנה], כל היכי דלא תקשי הילכתא אהילכתא.

ביצה

שנולדה ביום טוב בית שמאי אומרים תאכל ובית הלל אומרים לא תאכל בית שמאי אומרים שאור בכזית וחמץ בככותבת ובית הלל אומרים וזה וזה בכזית. השוחט היה ועוף ביום טוב בית שמאי אומרים יחפור בדקר ויכסה. ובית הלל אומרים לא ישחוט אלא אם כן היה לו עפר מוכן מבעוד יום ומודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה שאפר כירה מוכן הוא: גב' במאי עסקין אילימא בתרנגולת העומדת לאכילה מאי טעמייהו דבית הלל אוכלא דאפרת הוא אלא בתרנגולת העומדת לגדל ביצים מאי טעמייהו דבית שמאי מוקצה היא ומאי קושיא דלמא בית שמאי לית להו מוקצה קא סלקא דעתין אפילו מאן דשרי במוקצה בנוול אסור מאי טעמייהו דבית שמאי אמר רב נחמן לעולם בתרנגולת העומדת לגדל ביצים. ודאית ליה מוקצה אית ליה גולד ודלית ליה מוקצה לית ליה גולד בית שמאי כר' שמעון ובית הלל כר' יהודה ומי אמר רב נחמן הכי והתנן בית שמאי אומרים. ומגביהין מעל השלחן עצמות וקליפין ובית הלל אומרים מסלק את הטבלא כולה ומנערה ואמר רב נחמן אנו אין לנו אלא בית שמאי כרבי יהודה ובית הלל כר"ש אמר לך רב נחמן גבי שבת דסתם לן תנא כרבי שמעון דתנן מהמתכין את הדלועין לפני הבחמה ואת הנבלה לפני הכלבים מוקים לה לבית הלל כרבי שמעון אבל

ביצה שנולדה ב"ט בש"א תאכל ובה"א לא תאכל. וא"ת אמאי לא תנא אסורין ומתירין. וכי תימא אסורין משמע שאסור לעולם זה אינו דלמרינן לקמן (דף א.) אפרוח שנולד צ"ט אסור והיינו ציומו ועוד דלמרינן לקמן (ל.) מותר שמן שצנר רבי יהודה אסור והיינו דוקא בצותו יוס' ויש לומר דאי הוה תני אסורין ומתירין הייתי אומר שמה שמתירין הביצה היינו לטלטל אבל באכילה אסורה והכי אמרינן לקמן (דף ב.) גבי נכרי אחד שהביא דגים לפני רבן גמליאל ואמר מותרים הם אלא שאין ראוי לקבל הימנו ומסיק מאי מותרים לטלטל אבל באכילה אסורים ואם תאמר לבית הלל דאמרי לא תאכל אבל לטלטל שרי והא קי"ל לקמן (ד.) דאף לטלטל אסור לכן פירש ר"י דנקט כי האי לישנא דסתם צ"ה לאכילה קיימא עוד יש לומר דנקט לבית שמאי תאכל משום דמשמע אכילה וטלטול דלן אכילה צ"ה לטלטול וצית הלל אסרי אף צלטול אלא אגב דנקטי צ"ש תאכל נקטי אינהו לא תאכל:

שאור בכזית. לענין כל יראה וכל מלאך ירוחא ע"ס. מבגדיהן. צידים מעל השלחן. עצמות. קצין שאין ראוין לנכס, וקליפין. של אגוזים, דצית להו לנ"ש מוקפה. ורבי הילל אומרים מסלק את שיש תורת כל עליה. אכל לא יטלטל הקליפין צידים, כרבי יהודה (שבת קמג.). אנו אין לנו. אין אנו סומכין על שמעוןי כמות שהיא שטתה וצ"ש כר' יהודה: ואלא אמרינן טרחה דלאו לורך הוא: ואם הנכילה לפני הכלבים. ואע"פ שנתגלה בשבת דצין השמשות לא היתה עומדת לאכילה כלבים אפילו מגביהין מעל השלחן דמייירי בשבת מוקים לצית הלל דמימרו כר' שמעון כי היכי דלא תקשי הלכתא אהלכתא דקיימא לן הלכה כסתם משנה (ו) וקיימא [לן] הלכה כצית הלל: אכל גבי יוס טוב. דאשכחן דסתם רבי כרבי יהודה:

א. תחילת מסכת ביצה בעזרת גדולי העיירה. ביצה שנולה ביום טוב, בית שמאי אומרים תאכל, ובית הלל אומרים לא תאכל. אובלח דאפירת [ורוא]. פירוש בגין אוכל שנפרד אבר מאבר. מוקצה. [פיר'] כל דבר שאינו מוכן לקרא מוקצה. נולד. פירוש כל דבר שלא היה מאתמול [ו]נעשה חיות נקרא נולד. אוקמה רב נחמן למינא בתרנגולת העומדת בצידים. וצ"ש כר' שמעון דלית ליה מוקצה, ובי"ה כר' יהודה דאית ליה מוקצה. ואקשינן ומי אמר רב נחמן ב"ש כר' שמעון ובי"ה כר' יהודה, והא איפסא שמעינן ליה דתנן בפרק גטיל אדם שאינו מוכן לקרא מוקצה. ומגביהין מעל השלחן עצמות וקליפין ובש"א מסלק את הטבלא כר' [נ"א]. ומנערה. ואמר רב נחמן אנו אין לנו אלא בית שמאי כר' יהודה ופרקינן בתר סתמא אולין. בשבת דסתם לן דלית כר' שמעון דלית ליה מוקצה, וקיל' כוונתה דהילכתא כסתמא [נ"א]. דהאי סתמא. אוקימנא לבי"ה כוונתה, משום דקיי"ל הילכתא כסתם [משנה], כל היכי דלא תקשי הילכתא אהילכתא.

דמי דהאי נולד דהכא הו נולד טפ"ח שמתחילה לא היה צעולם אכל התם הכלי היה צעולם רק ששצנר וכן שמעון נמי צעורין (דף מה: ושם) מילא בעיצא מיבעל צליעי ופרץ כל שכן דהוי נולד ואסור ומאי פריך ודלמא ההוא כר' שמעון דהא רבי כרבי שמעון מודה דהאי נולד אסור: מגביהין מעל השלחן עצמות וקליפין. פ"ה אע"פ דאין ראוין לא למאכל אדם ולא למאכל בהמה ולא נהירא דהא איכא צסיפא ושער של אפרוח ושער של עדשים מפני שהן ראוין למאכל בהמה. לכן נ"ל שם ראוים למאכל בהמה כגון ענמות רכים וקליפי ופחוסים וצית הלל סברי כיון דלא חזי למאכל אדם לא י: ובי"ה אלא אומרים מסלק את הטבלא ומנערה. מימיה והלא היא צסים לצנר האסור דהא לא שחט האילן והייתה שם מדעמיה ויש לומר דלפירוש רבינו תם ניחא דפירש במסכת שבת ש"י דלא הוי צסים לצנר האסור אלא כשדעתו להניחם שם כל היום אי נמי כיון דהוה שם אוכלין הוה ליה צסים לצנר האסור ולצנר המותר ושרי כדמוכח פרק גטיל (סג דף קמג.) ועוד דאין זה מניח ככוונה דהא אינו מושג היכן יפלו: דתנן מהמתכין את הדלועין לפני הבחמה ואת כו'. וא"ת היכי דמי אי צלועין שהיו מחוברין צין השמשות כהא דהאי מודה ר' שמעון גזרה שמא יעלה ויתלוש וי"ל דמייירי בתלושין וסלקא דעתך דאסור דמשוה להו אוכלין לפי שהן קשין והחמור מרכז אותם: ואת הנבלה כו'. אנו צריכין לפרש שנתגלה בשבת ומכל מקום תני להו כהדי דהדי דאע"פ דצלועין לא הוי טעמא משום מוקפה כמו צנלה משום דשניהם שייך לשון מחמין: